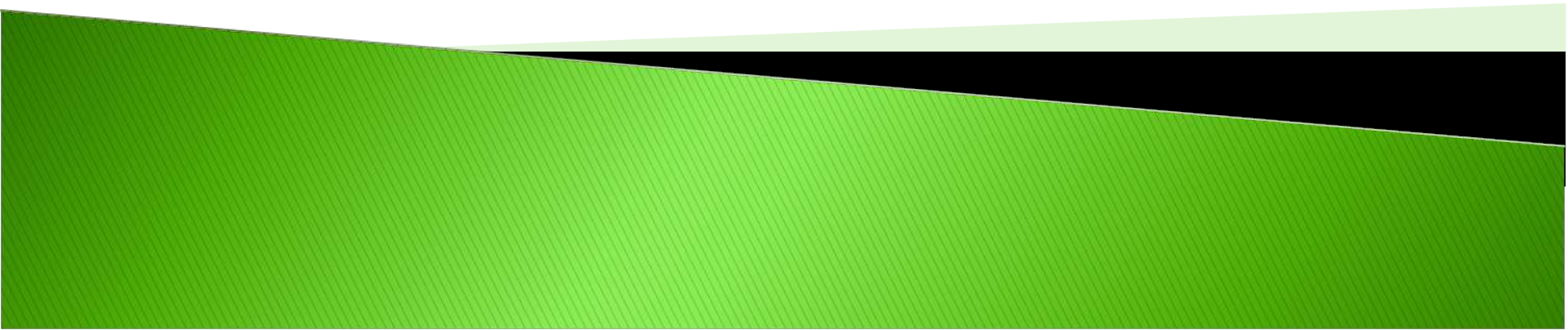
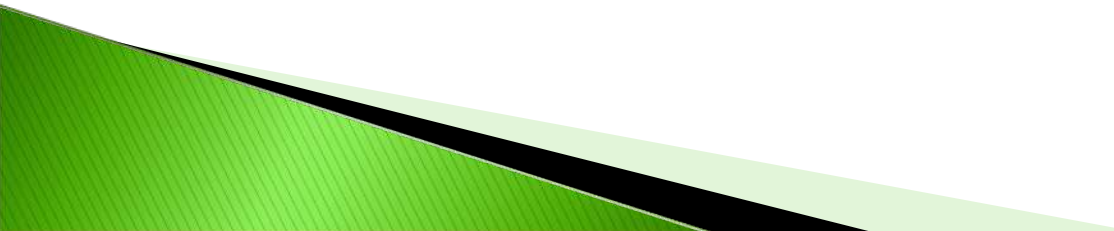

METODY AKTYWIZUJĄCE **w nauczaniu**

Prezentacja przygotowana na szkoleniowe
posiedzenie Rady Pedagogicznej.

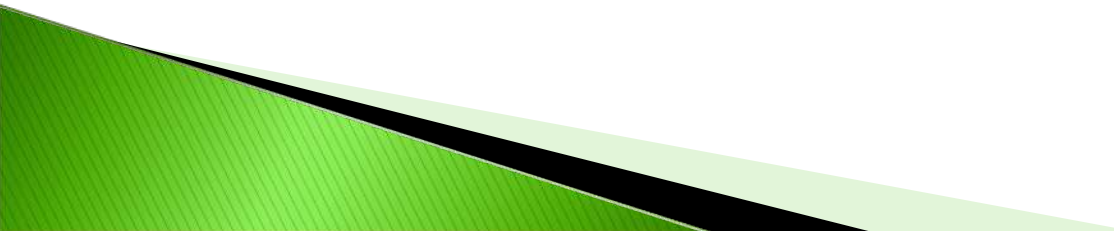
Przebieg szkolenia:

- ▶ Definicja pojęcia: „Metody aktywizujące”.
 - ▶ Znaczenie metod aktywizujących w nauczaniu.
 - ▶ Prezentacja klasyfikacji metod aktywizujących.
 - ▶ Charakterystyka wybranych metod aktywizujących.
 - ▶ Warsztatowe zastosowanie wybranych metod w pracy z uczniami.
 - ▶ Podsumowanie szkolenia.
-

Definicja pojęcia „Metody aktywizujące”:

- ▶ METODY AKTYWIZUJĄCE – to sposób działania grup uczniów i nauczyciela, umożliwiający aktywne uczenie się, czyli uczenie się poprzez działanie i przeżywanie.
- ▶ Metody te charakteryzują się:
 - dużą siłą stymulowania aktywności uczniów i nauczycieli,
 - wysoką skutecznością,
 - dużą różnorodnością i atrakcyjnością.

Znaczenie metod aktywizujących w nauczaniu:

- ▶ Metody aktywizujące rozumiane jako wskazówki, sposoby działania, mogą pomóc uczniom:
 - ▶ • pogłębić zainteresowanie wspólną sprawą,
 - ▶ • przyswoić wiedzę
 - ▶ • rozwinąć własne pomysły,
 - ▶ • komunikować się,
 - ▶ • dyskutować i spierać się na różne tematy.
-

Podział metod aktywizujących:

- ▶ *Metody integracyjne* - odprężają, relaksują, wprowadzają w dobry nastrój i życzliwą atmosferę, zapewniają bezpieczeństwo w grupie, gwarantują poczucie tożsamości, uczą efektywnej komunikacji. Przykładowe techniki w tej metodzie to: „pajęczynka”, „wrzuć strach do kapelusza”, „graffiti”, „krasnoludek”, „kwiat grupowy”.

- ▶ Metody tworzenia i definiowania pojęć – Pojęcia stanowią podstawową jednostkę organizującą logiczne myślenie i porozumiewanie się ludzi. Wyróżnienie cech istotnych – pozwala na zdefiniowanie i odróżnienie jednych pojęć od drugich.
- ▶ Należą tu następujące techniki: „kula śniegowa”, „burza mózgów”, „mapa pojęciowa”,

- ▶ Metody hierarchizacji – czyli uporządkowania w relacji wyższości – niższości za pomocą wyznaczanego kryterium. Przykładowe techniki należące do tej grupy metod to: „promyczkowe uszeregowanie”, „piramida priorytetów”, itp.
 - ▶ Metody twórczego rozwiązywania problemów – uczą krytycznego i twórczego myślenia i łączenia wiedzy z doświadczeniem. Przykładem są: „rybi szkielet”, „sześć myślących kapeluszy”, „mapa mentalna”, „dywanik pomysłów”.
 - ▶ Metody pracy we współpracy – uczą współpracy i akceptacji indywidualnych różnic, pracy w grupie i z grupą. Przykłady to: „zabawa na hasło”, „układanka”.
-

- ▶ Metody ewaluacyjne – ewaluacja to sposób działania, przy pomocy którego opisujemy wyniki końcowe biorąc pod uwagę te pozytywne jak i negatywne. Ewaluacja to między innymi refleksja własna nastawiona na rozwój. Każdy dokonuje ewaluacji w celu podwyższenia jakości tego co robi. Przykłady stosowanych tu technik, to m.in.: „kosz i walizeczka”, „rybi szkielet”, „tarcza strzelecka”.
- ▶ Metody diagnostyczne – Diagnoza–to zbieranie informacji o przebiegu i wynikach określonego stanu rzeczy. Postawić diagnozę to tyle, co wywnioskować, sprawdzić, ocenić oraz wyjaśnić przyczyny tego stanu. Najczęściej stosowane tu techniki to: „obcy przybysz”, „procedura U”, “metaplan”.

- ▶ Metody dyskusyjne – uczą dyskusji, prezentowania własnego stanowiska, np.: „debata za i przeciw”, „akwarium”.
- ▶ Metody rozwijające twórcze myślenie – Twórcze myślenie to próba nowego spojrzenia na sytuację. Twórczość jest potrzebą biologiczną, która dana nam jest w chwili narodzin; jej zaspokojenie jest absolutną koniecznością optymalnego rozwoju jednostki np. „słowo przypadkowe”. ..niezwykłe zdania”.

- ▶ Metody grupowego podejmowania decyzji – preferują aktywne uczestnictwo w dyskusji, odpowiedzialność za swoje i grupowe decyzje oraz podejmowanie decyzji na podstawie poznanych faktów. Należą tu techniki: „pustynia”, „drzewko decyzyjne”, „sześć par butów”.
 - ▶ Metody planowania – Planowanie – to szukanie odpowiedzi na pytania: Co trzeba zrobić, zmienić? Kiedy i jak należy to zrobić, zmienić? Kto ma to zrobić, zmienić?
 - ▶ Tworząc plan, tworzymy wizję tego, co chcemy osiągnąć. Planowanie jest procesem, który nie kończy się w chwili uzgodnienia planu. Przykładowe techniki to: „gwiazda pytań”, “projekt”.
-

- ▶ Gry dydaktyczne – Stanowią najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną grupę metod. Wśród metod aktywizujących uważane są za najbardziej przyjemne i skuteczne ze względu na stopień przyswajania treści.
- ▶ Istnieje wiele klasyfikacji gier, spotykamy też wiele ich rodzajów: gry w karty, planszowe, psychologiczne, symulacyjne, decyzyjne, kostkowe, stolikowe itp.
- ▶ Gry są również pewną odmianą zabawy, która daje szansę rozwijania wielu sprawności umysłowych, uczy respektowania ściśle ustalonych reguł oraz zachowania właściwych relacji interpersonalnych. W trakcie gier uczniowie rywalizują ze sobą, współpracują.

- ▶ **Etapy wprowadzania gry:**
 - ustalenie celów dydaktycznych gry
 - ustalenie struktury i przebiegu gry
 - ustalenie reguł gry
 - sprawdzenie stopnia zrozumienia gry
 - omówienie przebiegu gry

- ▶ Metody szybkiego uczenia się – pomagają w szybkim przyswajaniu dużej ilości informacji i efektywniejszym uczeniu się. Przykłady „haki pamięciowe”, „łańcuchowa metoda skojarzeń”, ta druga oparta jest na schemacie:

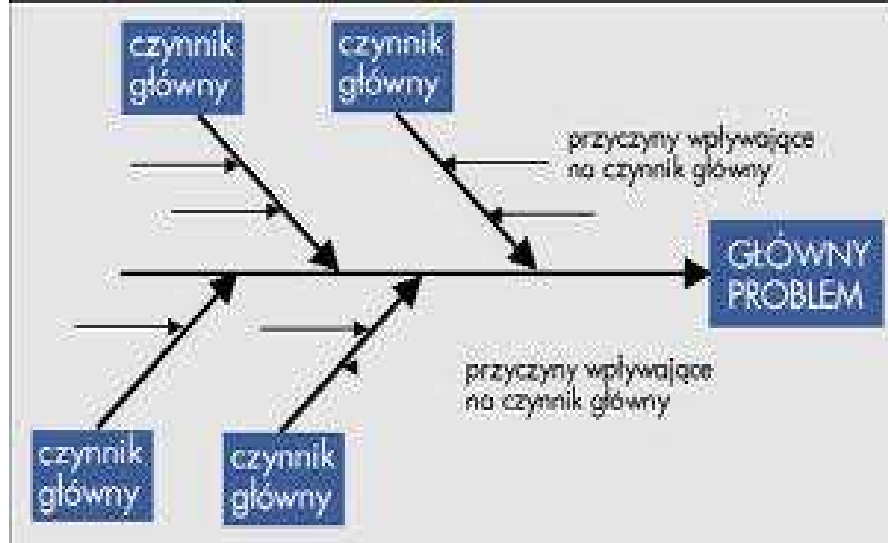
PAMIĘĆ = OBRAZ + AKCJA

Charakterystyka wybranych metod aktywizujących:

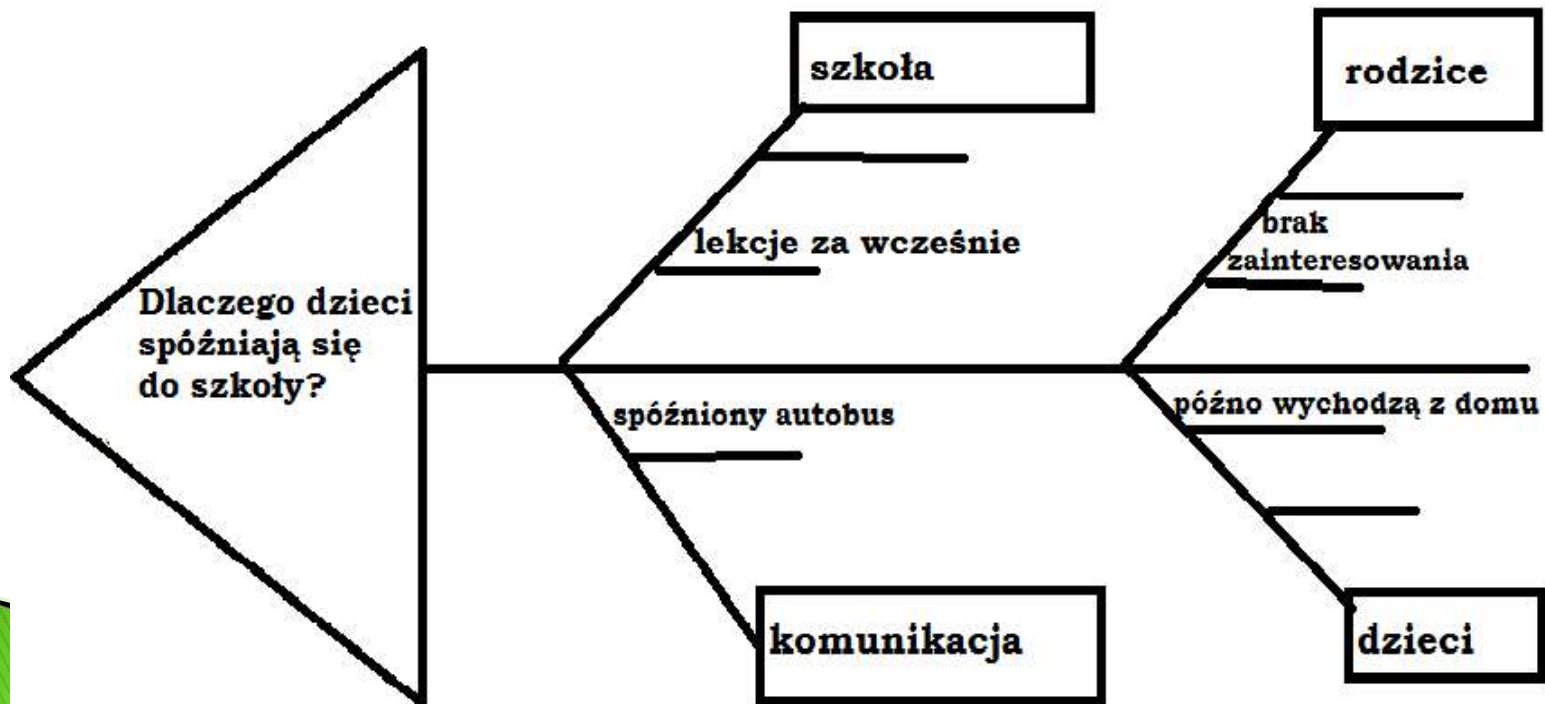
- ▶ Pajęczyna lub kłębek – Nazwa techniki pochodzi od efektu końcowego, który powstaje w wyniku zabawy dzieci z kłębkami nici. Zabawy z kłębkami mogą być stosowane na różne sposoby, dzieci mogą się przedstawiać, mówić coś o sobie, o kimś coś dobrego, lub kończyć zdanie, układać opowiadanie, wszystko zależy od pomysłu prowadzącego lub samych dzieci. Dzieci siedzą w kręgu. W prawej ręce prowadzący trzyma kłębek, nawija go na palec lewej ręki i rzuca do wybranego dziecka dodając pozytywną cechę na przykład: Rzucam do Basi, bo się ładnie uśmiecha. Po rzuceniu kłębka do wszystkich dzieci powstaje sieć, którą wykorzystuje się w dowolny sposób.

Rybi szkielet

- ▶ nazwa tej techniki pochodzi od kształtu przypominającego „rybi szkielet”. Służy do identyfikacji czynników odpowiadających za powstanie problemu. Na plakacie lub tablicy przygotowujemy model przypominający „rybi szkielet”, w głowie którego wpisujemy dowolny problem. Dzieci za pomocą „burzy mózgów” ustalają główne czynniki, które mogą stanowić powód takiego skutku i wpisują je w tzw. „ości duże”. Dzielimy klasę na tyle grup ile jest „dużych ości”. Każda grupa otrzymuje jedną „ość” i próbuje odnaleźć przyczyny, które mają wpływ na czynnik główny. Następnie przedstawiciele poszczególnych grup wpisują czynniki szczegółowe w „ości małe”. Z zebranej listy danych wybierają najistotniejsze, wyciągają wnioski i problem jest rozwiązany. Należy ustalić limit czasu na wykonanie zadania.

Schemat "rybi szkielet"

6 myślacych kapeluszy

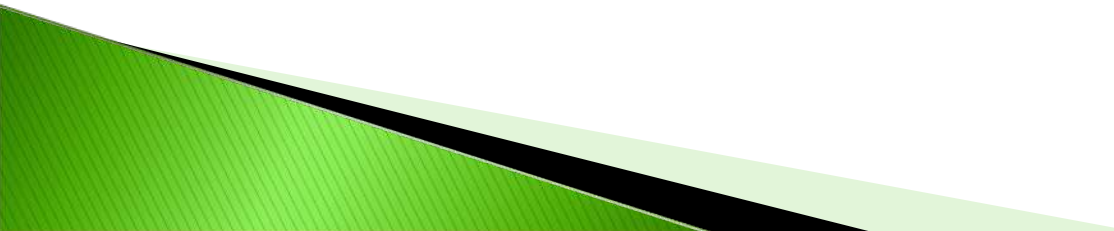
- ▶ Metoda ta polega na twórczym rozwiązywaniu problemów. Kapelusze różnego koloru symbolizują różne sposoby postrzegania problemu. Metoda ta jest szczególnie przydatna tam, gdzie uczniowie muszą współpracować ze sobą i zgodnie ze swoimi predyspozycjami brać udział w rozwiązywaniu problemów. Jest to spojrzenie na analizowane zagadnienie z różnych punktów.

Kolory określają różne sposoby myślenia:

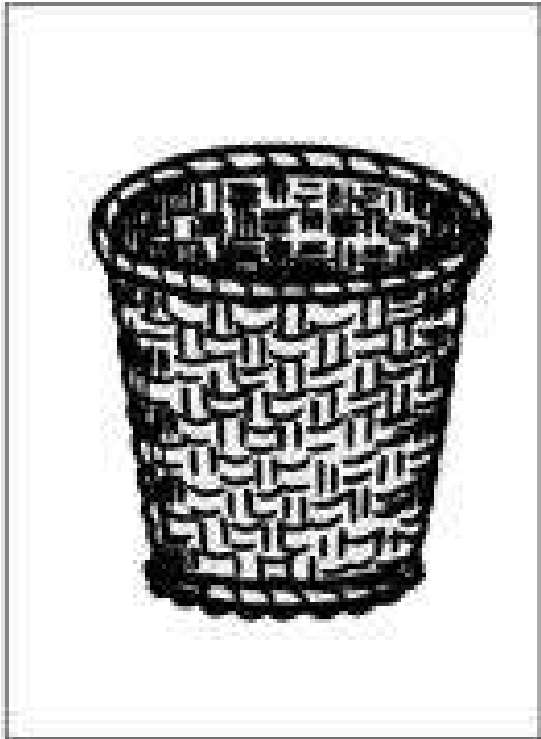
- ▶ **Niebieski** – analiza procesu – szef grupy, kieruje dyskusją, podsumowuje ją
 - ▶ **Biały** – fakty – analizator faktów, opinie wydaje na podstawie faktów i liczb, nie poddaje się emocjom,
 - ▶ **Czerwony** – emocje – kieruje się emocjami i intuicją, przekazuje swoje odczucia „na gorąco”
 - ▶ **Żółty** – optymizm – nastawiony pozytywnie, wskazuje na zalety i korzyści danego rozwiązania.
 - ▶ **Zielony** – możliwości – innowator, osoba myśląca twórczo, rozważa różne możliwości.
 - ▶ **Czarny** – pesymizm – nastawiony negatywnie, zauważa tylko wady, niedociągnięcia, trudności, krytykuje wszystkie rozwiązania.
-

Etapy postępowania:

- ▶ podanie problemu,
 - ▶ podział klasy na zespoły (dobór następuje wg kolorów),
 - ▶ dyskusja w zespołach: ustalenie wspólnego stanowiska,
 - ▶ dyskusja kapeluszy – reprezentantów na forum klasy,
 - ▶ zapisanie na tablicy argumentów "za i przeciw" przez niebieskie kapelusze oraz podsumowanie dyskusji
-

Kosz i walizeczka – metoda przydatna przy ewaluacji:

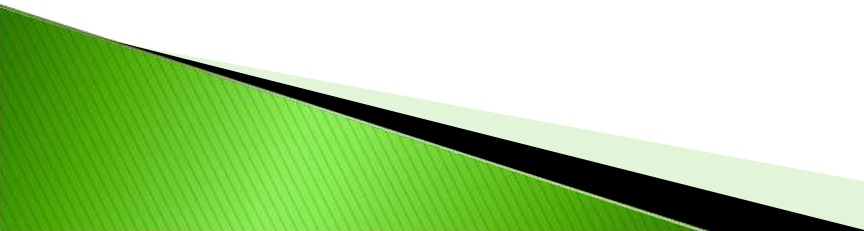
- ▶ Przygotowujemy na tablicy dwa plakaty z narysowanym koszem i walizeczką. Rozdajemy uczniom kartki samoprzylepne w dwóch kolorach.
- ▶ Prosimy dzieci, aby oceniły postępowanie bohatera wybranej lektury lub czytanki. W tym celu powinni wypisać na jednych kartkach cechy pozytywne, a na drugich – negatywne. Na hasło „start” uczniowie przylepiają kartki w odpowiednich miejscach, pozytywne – walizeczka, negatywne – kosz. Potem prosimy jednego ucznia o odczytanie tego, co najchętniej wrzucili do kosza – czyli cech negatywnych i pozytywnych – wrzuconych do walizki.

Zakładkowa metoda zapamiętywania:

- ▶ Jest to jedna z głównych technik pamięciowych. Istota metody polega na stworzeniu stałej bazy zakładek, czyli „słów–haków” lub „słów–wieszaków”, na których zawieszane są informacje do zapamiętania. Zakładka to obrazowe (łatwe do wyobrażenia) krótkie słowo, które jest w mojej pamięci dostępnej (świetnie je pamiętam). Z tym słowem możesz łączyć nieskończenie wiele nowych informacji. Dzięki temu nowa wiedza jest bardzo szybko zapamiętywana. W szczególny sposób metoda ta wykorzystuje prawo skojarzeń – nowe informacje trzeba połączyć, z tym, co dobrze znamy i pamiętamy.

Przebieg:

- ▶ Napisz cyfry od 1 do 10
 - ▶ Przyporządkuj każdej cyfrze obraz, który kojarzy Ci się z daną liczbą.
 - ▶ Wybrane obrazy to zakładki pamięciowe, które trzeba przyswoić.
 - ▶ Kiedy dokładnie będą kojarzyć liczby z obrazami, można rozpocząć ćwiczenia od zawieszania na nich prostych informacji.
 - ▶ Każdej zakładce trzeba przyporządkować odpowiadające wyrażenie, łącząc je na zasadzie śmiesznego, niezwykłego skojarzenia
-

1

2

3

4

5

6

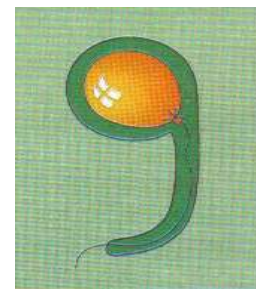
7

8

9

10

1

6

4

8

Oto lista zakupów i możliwości jej zapamiętania w odwołaniu do techniki haków pamięciowych:

1. masło – masło podgrzewa się za pomocą płonącej świeczki, co powoduje wielką tłustą plamę, która rozlewa się po blacie kuchennym;
2. chleb – rozdrobniony chleb rzuca się do stawu, po którym pływa piękny łąbędź dziobiący okruszki;
3. pomidory – czerwone pomidory wyglądem przypominają okrągłe, pachnące jabłka;
4. kartki do segregatora – siedząca przy biurku na krześle piegowata dziewczynka rysuje kolorowe obrazki na kartkach do segregatora;
5. rajstopy – na wielkim haku wiszą dziurawe rajstopy w wielkie grochy;
6. mleko – rozwścieczony baran wywraca rogami wiadra wypełnione po brzegi mlekiem;

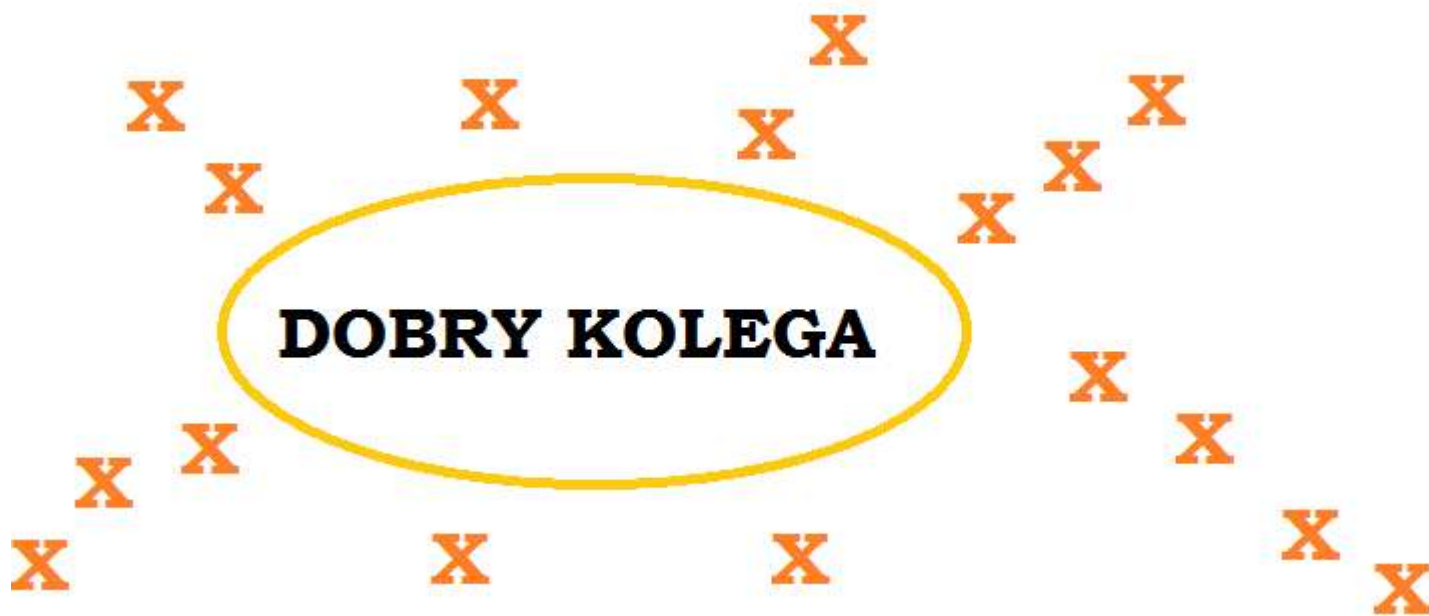
Promyczkowe uszeregowanie

- służy do definiowania pojęć, określania cech, zasad oraz hierarchizacji. Ze względu na układanie priorytetów w promyczki często nazywane jest słonecznym promyczkiem.

Przebieg zajęć:

- Uczniowie siedzą w kręgu, wewnątrz którego leży narysowane i wycięte koło z napisem np. **DOBRY KOLEGA**

- Rozdajemy uczniom po 3 kartki; każdy zastanawia się nad najważniejszymi cechami, 1 dziecko odczytuje swoje cechy i układa je obok wyciętego koła z napisem. Dzieci które mają te same cechy układają je za cechami pierwszego dziecka w promyczek. Cechy których nie było tworzą osobne promyczki.

Podsumowanie:

Pamiętając, że uczymy zarówno ucznia zdolnego jak i mającego trudności w uczeniu się warto stosować różne formy i metody pracy, w tym metody aktywizujące, które pozwolą wprowadzić ożywienie na lekcji i może zachęcą uczniów do większego zainteresowania przedmiotem.

Dziękujemy za uwagę i cierpliwość.

Opracowały: Magdalena Płużek – Czudaj
Elżbieta Koziół